

Afbeelding 1. (Het wapen van Åland op een Fins zegel uit 1942)

Afbeelding 1a. (De Ålandse vlag)

Een van de jongste loten aan de Scandinavische filatelistische boom is een groep eilanden tussen Finland en Zweden. Deze groep bestaat uit meer dan 20.000 eilanden, eilandjes en uit zee oprijzende grote en kleine rotsblokken. "Slechts" 6800 hiervan hebben het predicaat eiland verdiend. Met een totale oppervlakte van net iets minder dan 1500 km² en gesitueerd in het zuidelijke deel van de Botnische golf tussen Zweden en Finland heeft het een strategische ligging. Het geheel heet Ahvenanmaa althans in het Fins. De meest gangbare en gebruikte naam is de Zweedse benaming, namelijk Åland. Van deze 6800 eilanden zijn er niet meer dan een stuk of honderd bewoond. Het grootste eiland heet Åland

Afbeelding 2. (50 jaar zelf bestuur op Åland -1922/1972)

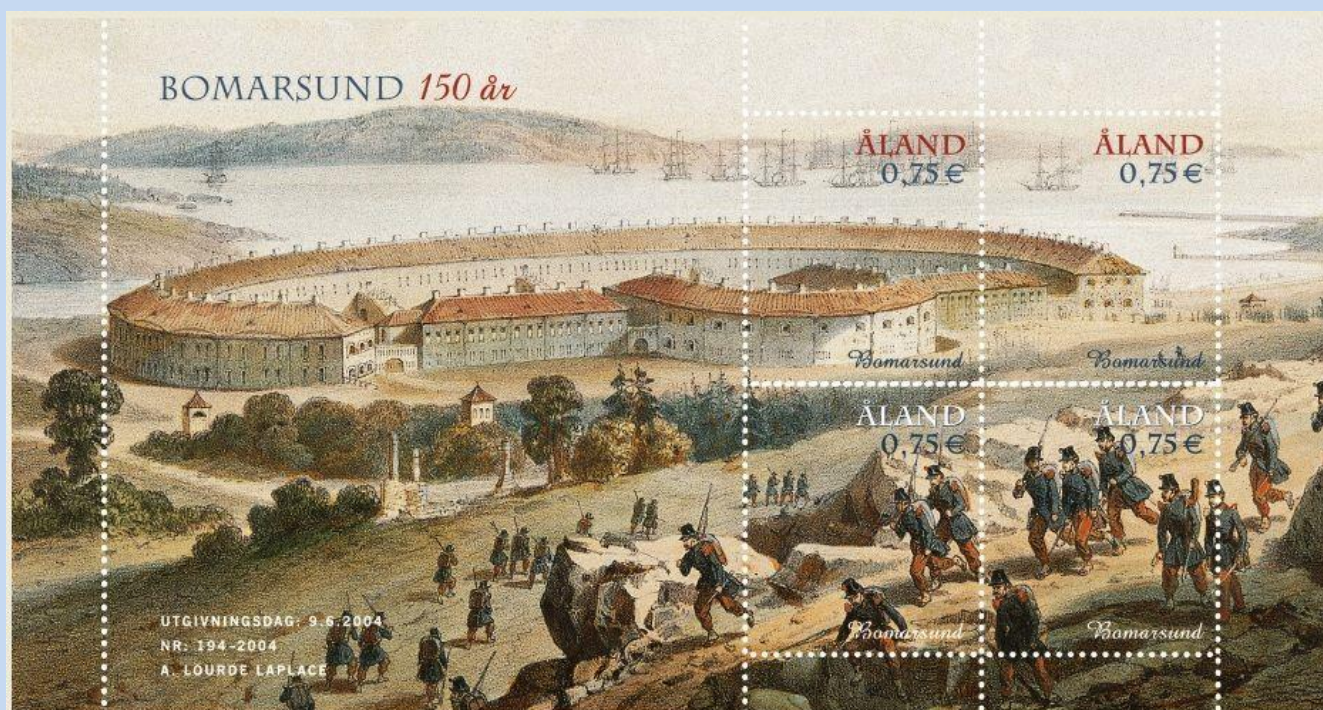
Hoewel de Finse Markka het betaalmiddel was, en dat men er heden ten dage uiteraard met Euro's terecht kan, en het een onlosmakelijk geheel vormt met Finland is deze ruim 1500 km² grote provincie een voornamelijk Zweedstalig gebied met een autonome vorm van zelfbestuur. Zo zijn dus ook alle plaatsnamen in het Zweeds gesteld. De hoofdstad, tevens provinciehoofdplaats, heet Maarianhamin op z'n Fins, maar gewoon Mariehamn in het Zweeds. De stad werd in 1861 gesticht en vernoemd naar de vrouw van Tsaar Alexander II die Maria heette. Verreweg de meeste van de 25.000 eilandbewoners wonen in of pal bij deze plaats.

Deze eilanden die vroeger een strategisch tussenstation waren voor de oorlogs- en handelsschepen van o.a. de Vikingen maar later ook een logische verbinding voor de postroute tussen Zweden en Finland vormden, hebben een turbulente geschiedenis achter de rug. Hierbij waren ze soms als een speelbal tussen de diverse (groot)machten die in dit gebied hun (handels)belangen wilden vestigen, uitbreiden en/of behouden. Hoewel de eilanden pakweg 6000 jaar terug al bewoond werden door varende en vissende stammen werden ze later door de Vikingen herontdekt en gebruikt als woon- en rustplaats.

Afbeelding 3. (Een gereconstrueerde woonplaats van de vroegere bewoners van het Ålandse Långbergsöda (Saltvik) te zien in het openluchtmuseum aldaar)

In de latere geschiedenis waren de Zweden en de Finnen de twee grootste belanghebbenden in deze omgeving. Tussen deze twee landen heeft er dan ook een lange tijd onenigheid bestaan over het eigendomsrecht van deze wonderschone eilanden. Zoals Denemarken vroeger grote gedeelten van Zweden als eigendom beschouwde en bezet had, hield Zweden jarenlang Finland met de Åland eilanden bezet, sterker nog de Zweden beschouwden Finland als een Zweedse provincie genaamd Turku (1635). Echter na de Russisch - Zweedse oorlog van 1808-1809 verloor Zweden het gehele Finse gebied inclusief de eilanden aan de Russische Tsaar Alexander I. Dit werd geregeld tijdens de vredesbesprekingen in 1809 te Hamina of Fredrikshamn. In 1832 begonnen de Russen met het bouwen van het fort Bomarsund. Toen de Krimoorlog los barstte zonden in 1854 de Britten en de Fransen een gewapende vloot om het gebied rond St. Petersburg aan te vallen. Tussen 13 en 16 augustus van dat jaar verwoestten de vernietigende bombardementen van af de gezamenlijke vloot het pas half afgebouwde fort compleet.

Afbeelding 3a. (Het fort Bomarsund in betere tijden)

In 1856, na de Krimoorlog, werden de eilanden een militairvrij gebied. Echter tijdens de Eerste Wereldoorlog braken de Russen deze overeenkomst en werden er weer forten op de eilanden gebouwd. Tsaar Alexander I gaf niet alleen opdracht tot het bouwen van een vesting op de eilanden maar ook voor het postkantoor in Eckerö dat tevens dienst deed als douanekantoor. Dit gecombineerde post- en douanekantoor werd gebouwd door de beroemde Duitse architect J. Engel. Dezelfde bouwer van diverse grote gebouwen in Helsinki.

De postroute die Zweden en Finland verbond liep via Åland. deze route, die al sinds lange tijd in gebruik was en een officiële postroute werd in 1638, liep van Stockholm naar Åbo. De gevolgde route was als volgt: Stockholm, Vaddö, Grisslehamn, via Signilkär naar Eckerö. Vandaar uit naar Emkarby, Finby naar Vargata op het eiland Vårdö dan door naar Kumling. Van daar via Brändö naar Söderby. Hier vandaan stak men over naar Tuomois op het Finse vasteland en dan door naar Åbo. Van deze route werd niet alleen in de zomer maar ook in de strenge noordelijke winters gebruikt gemaakt. In de wintertijd werd er zelfs in barre omstandigheden alles aan gedaan om de post via deze route te vervoeren. Als de wateren tussen Zweden en Finland bevroren waren werden er zelfs zogenoemde ijsboten (Isbåt) ingezet om de post te vervoeren. Deze ijsboten waren roei- of zeilbootjes die voorzien werden van glijders om als een soort van slee over de bevroren wateren getrokken te worden. In deze barre omstandigheden heeft menig persoon het leven gelaten.

Afbeelding 3b + c. (Een Fins en een Zweeds zegel waarop afgebeeld deze bootjes die meestal voortgetrokken werden door een 5 of 6-tal mannen)

Elk jaar wordt deze postroute in juni herdacht en wel door het houden van een roeiwedstrijd tussen de Ålanders en de bewoners van de Zweedse streek Roslagen waar Grisselehamn ligt.

Zoals gezegd waren de meeste inwoners van de eilanden van oorsprong Zweden. Zij hebben dan ook jarenlang geijverd voor aansluiting bij Zweden. Toen tegen het einde van de Eerste Wereldoorlog de onafhankelijkheid gloorde wilden de meeste inwoners alsnog los van Rusland en aansluiting bij Zweden. Nadat de Finnen na de Russische revolutie de onafhankelijkheid daadwerkelijk hadden uitgeroepen, kwam er een beweging op gang die het doel nastreefde om de Åland eilanden bij Zweden te voegen. De Finnen waren het daar echter in het geheel niet mee eens. De eilanden hadden hun strategische waarde bewezen en dit zomaar inleveren aan de Zweedse rivaal dat kon men niet. Ondanks een volksvergadering waarbij het overgrote gedeelte van de inwoners voor deze Zweedse hereniging hadden gekozen dreigde er een gewapend conflict tussen Finland en Zweden. In deze periode waren er Russische, Zweedse, Finse en uiteindelijk ook nog Duitse troepen op de eilanden te vinden. Als we dan ook nog weten dat de Finse troepen in twee kampen verdeeld waren, kunnen we begrijpen dat dit roerige jaren waren. Om verder bloedvergieten te voorkomen werd het probleem aan de Volkerenbond voorgelegd. Deze besloot uiteindelijk in 1921 dat de Åland eilanden aan Finland moesten worden toegewezen echter met de toezegging dat de eilanden een grote mate van zelfstandigheid zouden krijgen. Dit alles werd bekrachtigd op 9 juni 1922 tijdens de bijeenkomst van het parlement. Uiteindelijk kregen de eilanden eigen wetten en in 1954 een eigen vlag. Niet alleen civiele maar ook de belastingwetten wijken af van de Finse. Dat o.a. ook de toeristen industrie daar tegenwoordig nog groot voordeel aan heeft, denk o.a. aan het speciale BTW tarief dat op de eilanden geldt, hoeft geen nadere uitleg.

Dankzij de gunstige ligging heeft deze eilanden groep een grote aantrekkingskracht op de hedendaagse toerist die bij het woord cruise onmiddellijk al aan het pakken slaat.

Afbeelding 4. (De passagiers ferry Isabella. Een van de ferry's die de toeristen naar Åland vervoeren)

Door dat het een eilandenrijk gebied is kunnen de watersport liefhebbers alsmede de natuurvorsers hun hartje ophalen. Echter ook cultureel is er van alles te zien en te beleven, zoals het al eerder genoemde post- c.q. douanekantoor. Vergeet echter ook niet het kasteel "Kastelholm" te bezoeken, of het scheepvaart-museum, de viermaster "Pommeren" het Ålandmuseum, de optische telegraaf van Signilskår en de diverse oude kerken met als hoogtepunt de St. Olofskerk van Jomala.. Andere bronnen van inkomsten waren en zijn uiteraard de scheepvaart (met $\pm 30\%$ van de arbeidsplaatsen), visserij, handel en de landbouw. Dit laatste wederom dankzij het gunstige klimaat t.o.v. Finland. De gemiddelde temperatuur op de eilanden bedraagt ongeveer 5°C . Hierdoor groeien er bijvoorbeeld de tomaten en appels etc. sneller en beter dan in Finland.

Afbeelding 5. (Kasteel "Kastelholm" was het kasteel van de Deense Koningin Margareta. Zij was de drijvende kracht achter de Unie van Kalmar, de vereniging van Noorwegen Zweden en Denemarken. Deze Unie werd in 1397 in het Zweedse Kalmar opgericht)

Afbeelding 6. (De viermaster "Pommeren" en het wapen van Mariehamn op een Fins zegel uit 1961 ter gelegenheid van het eeuwfeest van deze stad)

Afbeelding 7. (De optische telegraaf van Signilskår)

Afbeelding 8. (Een postzegelboekje uitgegeven ter gelegenheid van de postzegel tentoonstelling "Mare Balticum" in 1995. Afgebeeld zijn enkele typen boten waarmee de Ålanders in vroeger tijden handel dreven met de omliggende landen)

Afbeelding 9. (De landbouw waaronder uitgestrekte vruchtboomgaarden -hier een appel boomgaard en een augurken/komkommer plukkende dame- heeft dankzij het gunstige klimaat een bloeiend bestaan)

Dat de autonome status van de eilanden uiteindelijk resulteerde in het uitgeven van eigen postzegels heeft de financiële status van Åland ook economisch gezien geen windeieren gelegd. Deze eerste zegels zagen het daglicht op 1 maart 1984. De eerste serie omvatte een set van zes zegels met afbeeldingen van een zeilboot zoals in gebruik bij de vissers van Eckerö, een landkaart met de eilanden en een afbeelding van het zegel van de Heilige Olaf, Olof of "Olav den Hellige" zoals de Denen hem noemden. Deze Olof was een Noorse koning die, gevlucht voor de Denen, een tijdlang zijn heil in Rusland, Finland en op de eilanden heeft gezocht.

Hij werd door de Zweedse Koning en de eilandbewoners gesteund in zijn strijd tegen de Deense Koning Knut de Grote. Tijdens de slag om Stiklestad op 29 juli 1030 verloor Olof het leven. Heden ten dage is deze Olof de patroonheilige van de Ålandeilanden. Hij ligt echter begraven in de Nidarosdom te Trondheim, Noorwegen. In 1995 werd er ter herinnering aan deze St. Olaf nog een joint-venture zegel uitgegeven samen met de Føroyar-eilanden.

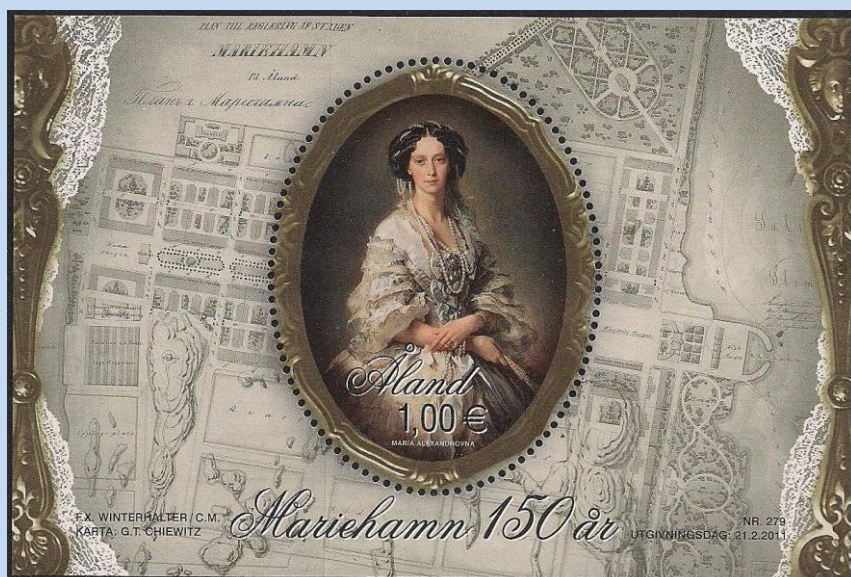
Afbeelding 10. (De beide zegels van Åland en de Føroyar ter ere van St. Olaf. Hij leefde van 995 - 1030 en was koning van Noorwegen van 1016 - 1028)

Op 1 januari 1993 kregen de eilanden nog meer zeggenschap over hun eilanden en werd o.a. de onafhankelijke Ålandse postdienst een feit.

Afbeelding 11. (Een FDC met het herinneringsvelletje dat uitgegeven werd op 1 maart ter herinnering aan deze gebeurtenis)

Zoals eerder vermeld werd Marienhamn, de hoofdstad van de eilandengroep in 1861 gebouwd en vernoemd naar de vrouw van de Russische Tsaar. In 2011 werd het 150 jarige jubileum luister bij gezet door o.a. het uitgeven van een speciaal souvenir velletje met een afbeelding van de dame in kwestie.

Afbeelding 12. (Maximiliane Wilhelmina Augusta Sophie Marie van Hessen-Darmstadt en na haar huwelijk Marie Alexandrovna (1824-1880) was de jongste dochter van groothertog Lodewijk II van Hessen-Darmstadt en Wilhelmina Louise van Baden)

Heden ten dage is Zweeds nog steeds de meest gesproken taal. Op dit moment (telling van eind 2014) wonen er bijna 29.000 mensen op de eilanden. De mensen die naar de eilanden verhuizen zijn meestal Finnen en Zweden, maar ook uit andere Europese landen is er belangstelling om daar te wonen. Van alle inwoners hebben niet meer dan 5% het Fins als moedertaal.

U ziet de geschiedenis van deze eilandengroep is een bewogen geschiedenis waarvan veel terug te vinden is op hun mooie postzegels en vaak prachtig geïllustreerde postwaardestukken. Ook de vele voor- en meelopers van Finland en Zweden geven een extra dimensie aan een verzameling van zegels en posthistorie van dit gebied. Een extra leuke uitdaging is het verzamelen van Finse zegels gebruikt op Åland en ontwaard met een stempel gebruikt door een Ålands postkantoor.

Afbeelding 13. (Een aantal Finse zegels met een Ålands poststempel)

De combinatie van de diverse betrokken landen biedt diverse leuke invalshoeken om een serieuze en eventueel een diepgravende collectie op te zetten of simpelweg de hoofdnummers te gaan verzamelen. Ook thematisch is er wel het een of ander te bedenken om te verzamelen. De Ålandse posteries hebben een gematigd uitgiftebeleid met een goede service op het gebied van informatieverstrekking en een abonnement op deze zegels is geen kostbare zaak. Ook op het gebied van de klassieke filatelie is er met betrekking tot Åland nog genoeg te vinden.

Meer informatie over de "eigen" zegels en poststukken van Åland kunt U verkrijgen bij:
Åland Post LTD - Stamps, P.O. Box 1100, AX-22111 Mariehamn, ÅLAND - FINLAND
Internet: <http://www.posten.ax> - E-mail: frimarken@posten.ax